

MÜZİK BİLİMLERİ - MÜZİK EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMLARINDAKİ ORKESTRA DERSİNE İLİŞKİN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Nazlı ULU ATALAY

Yüksek lisans öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, nzlulu.01@gmail.com ORCID: 0000-0003-3552-4798

Müslüm Akın KUMTEPE

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Yaylı Sazlar Anasanat Dalı, akin_kumtepe@hotmail.com ORCID: 0000-0002-3186-6398

Ulu Atalay, N. ve Kumtepe, M.A. "Müzik Bilimleri - Müzik Eğitimi Lisans Programlarındaki Orkestra Dersine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri". Sanat Eğitimi Dergisi, 13/2 (2025): s. 84-92. doi: 10.7816/sed-13-02-02

ÖZ

Bu araştırmada, müzik bilimleri ve müzik eğitimi lisans programlarında yer alan orkestra/birlikte seslendirme/oda müziği dersini yürüten öğretim elemanlarının görüşleri alınarak, sağ el yay tekniklerinin grup içinde aynı anda uygulanmamasından kaynaklanan sorunlar tespit edilmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla orkestra/birlikte seslendirme/oda müziği derslerini yürüten yedi öğretim elemanı ile yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. İçerik analizi yöntemi kullanılarak elde edilen bulgulara göre, orkestra ve grup derslerinde sağ el yay teknikleri konusunda birçok öğrencinin sorun yaşadığı görülmüştür. Bu sorunların çözümüne yönelik olarak, öğretim elemanlarının gam çalışmaları, metronomla çalışma ve egzersiz kitapları gibi yollara başvurdıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaylı sazlar, orkestra, birlikte seslendirme, oda müziği

Makale Bilgisi:

Geliş: 22 Mayıs 2025

Düzeltilme: 14 Ağustos 2025

Kabul: 21 Eylül 2025

Giriş

Eğitim hayatın her alanında edinilen deneyim, bilgi ve tecrübenin bütününe oluştursa da, belirli bir düzen ve plan doğrultusunda ilerlemesi zorunlu bir süreçtir (Akyürek, 2018). Eğitim, hayat boyu devam eden, bireylerin beceri ile tutumlarının gelişmesine zemin hazırlayan ve aynı zamanda bireylerde yapılması istenen hedef davranışları bireylere aşıl原因 bir süreçtir. Eğitim birden fazla alanı kapsamaktadır. Bu alanlardan biri ise müzik eğitimidir.

Müzik eğitimi bireylerde akılcı düşünme, müzikal okuma, yazma ile duyum becerisini ortaya çıkarmayı hedefleyen ve bunun yanı sıra kabiliyet isteyen bir eğitim türüdür. Müzik eğitimi, üç ana dalda gerçekleştirilir: genel müzik eğitimi, amatör müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi. Genel müzik eğitimi, bireyin müziğe olan ilgisi ve yeteneği fark etmeksizin herkese verilmesi gereken bir süreçtir. Amatör müzik eğitimi ise tamamen isteğe bağlı olarak yürütülür. Mesleki müzik eğitimi, müziğe ilgi duyan ve yetenekli bireylerin belli sınavlarla seçilerek katıldığı daha özel bir eğitim türüdür. Genel müzik eğitimi, amatör ve mesleki müzik eğitiminin temelini oluşturur ve bireyi bu daha ileri düzey eğitimlere hazırlamada önemli bir rol oynar (Biber Öz, 2001).

Müzik öğretmeni yetiştirme süreci, Türkiye'deki eğitim fakültelerinde yer alan Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri bünyesindeki ilgili akademik yapılar tarafından yürütülmektedir. Bu yapılar, mesleki yeterliliklerin kazandırılmasını ve sanatsal donanımı esas alan bir program anlayışıyla hareket etmektedir. Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Öğretmenliği Programındaki öğretmen adayları, genel kültür, müzik bilgisi ve öğretmenlik becerileri olmak üzere üç ana alanda donanımlı bir şekilde yetiştirilir. Bu amaç doğrultusunda programda, müzik bilgisi kazandırmayı hedefleyen birçok ders bulunmaktadır. Bu derslerin arasında Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi, Armoni Kontrapuan Eşlikleme, Müzik Form Bilgisi, Türk Müziği Çok Seslendirme, Müzik Derleme Teknikleri, Eğitim Müziği Besteleme ve Analiz Etme, Müzik Tarihi, Bilgisayar Destekli Müzik, Güncel Popüler Müzik, Müzik Kültürü, Orkestra ve Oda Müziği, Okul Çalgıları, Türk Halk Müziği ve Uygulamaları, Geleneksel Türk Sanat Müziği ve Uygulamaları yer alır. Bunların yanı sıra Oyun-Dans ve Müzik, Okul Bando, Çalgı Düzen Bakım-Onarım Bilgisi, Bireysel Ses Eğitimi, Toplu Ses Eğitimi, Koro Yönetimi, Elektronik Org Eğitimi, Bireysel Çalgı Eğitimi, Korrepitasyon ve Piyano gibi son derece kapsamlı ve çeşitli dersler ile öğrencilerin nitelikli bir eğitim alması sağlanır (Tufan, 2004).

Türkiye'de müzik alanında lisans eğitimi veren diğer bir kurum ise güzel sanatlar fakülteleri bünyesindeki müzik bilimleri bölümüdür. Müzikoloji, müzik öğretimi de dâhil olmak üzere müziği en ince ayrıntısına kadar her yönüyle araştıran, yorumlayan, olası sorunları belirleyip çözümler geliştiren bir bilim dalıdır. Müzik Bilimleri ve Müzikoloji Bölümlerinin programları, müzik bilimcisi yetiştirme hedefiyle Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Konservatuvarlar bünyesinde düzenlenmiştir. Bu programlar, genel kültür, müzik bilimleri ve temel müzik eğitimi alanlarını kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. İçerik olarak, Müzik Sosyolojisi, Müzik Paleografyası, Müzik Toplumbilim, Müzik Tarihi (Türk Müzik Tarihi, Çağdaş Müzik Tarihi, Popüler Müzik Tarihi), Müzik Etnografyası, Müzik Antropolojisi, Müzik Estetiği, Müzik Yayıncılığı ve Müzik Edebiyatı gibi çeşitli disiplinlerin yanı sıra Armoni, Kontrapuan ve Form Bilgisi gibi teorik dersler de bulunmaktadır. Bunların yanı sıra, programlar Müzik Teknolojisi (Bilgisayar Sistemleri, Stüdyo Elektroniği, Kayıt Teknikleri, MIDI, Elektronik Akustik, Analog Elektronik), Çalgı Bilgisi, Bireysel Çalgı Eğitimi ve Piyano vb. konuları da içeren oldukça geniş bir yelpazeye sahiptir. Bu kapsamlı alanın eğitimi sırasında, derslerin verimli bir şekilde yürütülebilmesi için iyi bir müzikal altyapı ve etkili bir enstrüman çalışma pratiği temel bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır (Tufan, 2004).

Müzik eğitimi veren kurumlarda mesleki alan dersleri arasında yer alan orkestra, oda müziği veya birlikte seslendirme dersi, eğitsel kazanımlar açısından müzik eğitiminin birçok temel bileşenini barındırır. İşitme, çalgı, teori ve armoni eğitiminin yanı sıra estetik zevk geliştirme gibi unsurları da kapsar. Aynı zamanda bu ders, birlikte müzik yapma deneyimi ile saygı, ekip çalışması disiplini ve sorumluluk gibi değerlerin kazandırılmasında da önemli bir rol oynar. Bu özellikleriyle mesleki müzik eğitimi içinde ayrı bir öneme sahiptir (Şen, Şen, Kurtaslan ve Aydın, 2019). Müzik bilgisi kazandırmayı hedefleyen programın bir parçası olan orkestra eğitimi, öğrencilerin mezuniyet sonrası mesleki hayatlarına önemli bir yön veren temel derslerden biri olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri öğrencileri, eğitim süreleri boyunca iki yıllık dört dönemlik süreçte haftada bir saat orkestra eğitimi alır. Uzman öğretim elemanları tarafından uygulamalı olarak yürütülen bu ders kapsamında, öğrencilerin enstrümanlarına göre belirlenen program ve içerikler doğrultusunda her dönem sonunda konserler düzenlenmektedir. Müzisyenlik mesleğinde uzman seviyesine gelebilmek için çalgı yorumcusu, çalgıya yöneldiği temel eğitimle müzikalite, çalgısal teknik düzey, uyum ve disiplin gibi icranın en önemli öğelerine odaklanmalı; yorumcu doğru çalma seviyesine ulaşmada ise erken yaşlardan başlayarak, bireysel ve toplu çalma etkinliklerinin içinde bulunarak deneyim kazanmalıdır (Göküstün, 2019). Orkestrada çalmak iş birlikli bir çalışma olduğundan grup şeklinde hareket edilmesi gerekir. Birlikte çalma, yani bir müzik grubu üyesi olma yeteneği, öğrencinin müzikalitesi, algısal becerileri ve kişisel özelliklerine bağlı olarak farklı şekillerde gelişir. Araştırmanın konusunu oluşturan orkestradaki yaylı çalgılar, temel tekniklere uygun olarak hem sağ hem de sol elin eş zamanlı olarak uyum içinde hareket etmesiyle çalınan çalgılardır. Bu çerçevede, teknik gelişimi ve motor becerilerin kazanımı önemlidir. Yaylı çalgılar topluluğundaki müzikal ifade gücü, sağ elin yay tekniği, sol elin

teknik ve nota üzerinde belirtilen nüansların yay ile uygulanması sayesinde ortaya çıkar. Varış ve Erol'a (2021, s. 384) göre yaylı çalgılar, öğrenci orkestralarında tını birliğinin sağlanması, entonasyon sorunlarının giderilmesi ve çalgıda sağ ile sol el teknikleri kapsamında yay hızı ile basıncının dengelenmesi gibi birçok teknik detayı içermektedir. Bunun yanı sıra pozisyon geçişlerinin düzenlenmesi, dinamiklerin doğru kullanılması, ritmik ve metrik yapıların oturtulması, tempo, cümleleme, müzikal ifade gibi öğelerin etkili bir şekilde uygulamaya geçirilmesi önemli bir rol taşır. Ayrıca, seviyeye uygun eserlerin seçimi gibi süreçlerde, teknik ve müzikal kazanımların geliştirilmesi adına orkestra şeflerinin yaylı çalgı çalma yetisine sahip olmaları, hem orkestra üyeleri hem de şefler açısından büyük bir avantaj olarak değerlendirilebilir. Sağ el becerisi veya yay tutuş tekniği, istenen ses ve tonları elde etmek amacıyla yayı hareket ettirme ve kontrol etme yöntemlerini öğrenmeyi içerir.

Yukarıda ortaya konulan görüşlerden yola çıkarak, araştırmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir: "Müzik bilimleri ve müzik eğitimi lisans programlarında yaylı çalgı toplulukları dersinde sağ el yay tekniklerine ilişkin karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?"

Yöntem

Çalışma, nitel araştırma olarak yürütülmüştür. Müzik bilimleri ve müzik eğitimi lisans programlarında orkestra dersinde sağ el yay teknikleri ile ilgili karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Bu araştırma, müzik bilimleri ve müzik eğitimi lisans programlarında orkestra dersinde sağ el yay teknikleri ile ilgili yaşanan problemleri ele almaktadır. Bu sorunlar, dersi doğrudan deneyimleyen ve yürüten öğretim elemanlarının görüşleri dikkate alınarak incelendiği için olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseninde bireylerin bir olguyla olan deneyimleri, algıları ve bu yaşantılarına yükledikleri anlamlar ortaya çıkarılmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'deki müzik bilimleri ve müzik eğitimi lisans programlarında yer alan orkestra dersini yürüten yedi öğretim elemanı oluşturmuştur. Çalışma grubunun belirlenmesinde ulaşılabilirlik ve gönüllülük esas alınmıştır. Katılımcıların kimliklerini korumak için görüşme alıntılarında Ö1, Ö2 ve Ö3 gibi kodlar kullanılmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Kişisel Bilgileri

Kişisel bilgi	f
Cinsiyet	
Kadın	3
Erkek	4
Mesleki deneyim	
5-10 yıl	2
10-20 yıl	3
20-30 yıl	2
Kurum türü	
Müzik eğitimi anabilim dalı (eğitim fakültesi)	5
Müzik bilimleri programı	2

Veri Toplama Aracı

Dersi yürüten öğretim elemanlarının konuya yönelik görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla toplanmıştır. Bu yaklaşımda araştırmacı, görüşme sırasında sormayı planladığı soruların bir listesini içeren detaylı bir görüşme protokolü hazırlar. Ancak, görüşme sürecinin dinamikleri ve doğal akışına bağlı olarak, araştırmacı zaman zaman orijinal plana eklemeler yaparak ek sorular yöneltebilir ya da alt başlıklar üzerinden ilerleyebilir. Bu esneklik, hem görüşmenin yönlendirilmesine yardımcı olur hem de kişinin verdiği cevapların daha kapsamlı hâle gelmesi için ayrıntıya inilmesini ve daha derinlemesine bir açıklama yapılmasını teşvik eder (Türnüklü, 2000, s. 547). Araştırmanın problemine yanıt bulmak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan beş sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Bu görüşme formu, araştırmanın ihtiyaçlarını karşılamak üzere titizlikle hazırlanmıştır.

Verilerin Analiz Edilmesi

Araştırma verileri kodlanıp sınıflandırıldıktan sonra belirli kategoriler altında toplanmış ve bulgular yorumlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen nitel verileri çözümlemek için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. "İçerik analizi yöntemi, ele alınan konunun sistemli ve objektif bir şekilde ortaya konmasını amaçlar" (Koçak ve Arun, 2006, s. 22).

Bulgular ve Yorumlar

Müzik bilimleri ve müzik eğitimi lisans programlarında orkestra dersinde sağ el yay tekniklerine ilişkin karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri incelenmiştir. Orkestra eğitimine genel olarak bakıldığında, temel davranışların kazandırılmasının ardından en fazla üzerinde durulması gereken konunun yay teknikleri olduğu fark edilmektedir. Bunun nedeni, eserlerin icrasında yay tekniklerinin önemli bir rol oynamasıdır. Yorumcu, bir eseri belirtilen yay tekniklerine uygun şekilde seslendirmelidir. Yaylı çalgılarda başlangıç aşamasında önemli bir rolü olan detaşe, legato, staccato ve martele yay teknikleri, eserlerin icrasında en temel unsurlar arasında yer almaktadır.

Dersi yürüten yedi öğretim elemanına sağ el yay teknikleri ile ilgili "orkestra dersinde vermiş olduğunuz eseri öğrencileriniz seslendirirken detaşe yay tekniğinde yayın ortası ile uç kısmını kullanabilme veya her ses için yaya eşit basınç uygulanmasına ilişkin problemler yaşıyabiliyor mu? Bu konuya ilişkin çözüm önerileriniz nedir?" sorusu sorulmuştur. Dersi yürüten yedi öğretim elemanından üçü derste problem yaşamadığını, dördü ise her öğrencinin aynı anda yayı çekme veya itme kuralını uygulayamadığını ya da detaşe yay tekniğini kullanması gereken pasajlarda yayın tamamını kullanması istenirken dersi alan öğrencinin yayın belli bir kısmını kullanabildiğini belirtmiştir. Bir görüşmeci bu durumu şöyle açıklamıştır: "Bu durum, öğrencinin hazırbulunuşluk seviyesine göre farklılık gösterebiliyor. Bazı öğrenciler bu beceriyi kazanabilirken, ne yazık ki bazıları kazanamıyor. Her öğrenci aynı şekilde yayı kullanamıyor; kimileri sadece yay ucunu kullanabilirken, bazıları geri kalan kısmını etkili bir şekilde kullanamıyor. Örneğin, bazı eserlerde yayı tamamen kullanmayı gerektiren pasajlar oluyor ve bu kısımlarda öğrencilerin yetkin olmadığını görüyorum. Tam tersine, bazen çok küçük bir yay hareketi gerekiyor ve bu da bazı öğrenciler için zorlayıcı olabiliyor" (Ö1). Görüşmeciler, özellikle fakülteye yeni başlayan birçok öğrencinin güzel sanatlar lisesi çıkışlı olmadığını, çalgısına yeni başladığını ve temel bilgileri kullanmakta sorun yaşadığını ifade etmiştir. Dersi yürüten öğretim elemanları, bu sorunlara çözüm olarak esere başlamadan önce öğrencinin düzeyine göre 15-20 dakika boyunca detaşe yay tekniğine yönelik en az iki oktavlık gam çalıştırması yaptıklarını ve çalgısına yeni başlayan öğrencilerle dersten önce temel konuları tekrar ettiklerini ifade etmişlerdir.

Dersi yürüten yedi öğretim elemanına sağ el yay teknikleri ile ilgili "orkestra dersinde vermiş olduğunuz eseri öğrencileriniz seslendirirken legato tekniğinde eser içinde sesleri koparmadan çalabilme veya yay uzunluklarını nota değerlerine göre dengeleyebilmesine ilişkin problemler yaşıyabiliyor mu? Bu konuya ilişkin çözüm önerileriniz nedir?" ve "orkestra dersinde vermiş olduğunuz eseri öğrencileriniz seslendirirken bağlı notaların sayısına bağlı olarak arş boyunun doğru ve verimli kullanımına yönelik problemler yaşıyabiliyor mu? Bu konuya ilişkin çözüm önerileriniz nedir?" soruları sorulmuştur.

Dersi yürüten yedi öğretim elemanının legato tekniğine ilişkin ortak görüşü şudur: Öğrenciler arşeyi tel üzerinde çekerken sol elle dört bağlı farklı notayı çaldıklarında, nota değişimlerinde sol elde bir parmağı bastıkları anda arşenin hızını değiştirebiliyor, arşeyi biraz daha hızlı çekebiliyor ya da arşeyi durdurup sol eli bastıktan sonra arşeyi devam ettirebiliyorlar. Bağlı çalınan nota sayısının giderek artması, öğrencinin yayı eşit miktarda çekmemesine ve legato tekniğini doğru uygulamamasına neden olmaktadır. Dersi yürüten öğretim elemanları, bu sorunlara çözüm olarak esere başlamadan önce öğrencinin düzeyine göre 15-20 dakika boyunca iki bağlı, dört bağlı ve sekiz bağlı gamlar çalıştırarak, kemancılar ile viyolacılara Schradieck'in egzersiz kitabından bağlı egzersizler göstererek ya da çello öğrencilerine Feuillard'ın bağlı çalabilecekleri egzersizlerini çalıştırarak bu durumun önüne geçmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bir görüşmeci başka bir yöntemi şöyle açıklamıştır: "Metronom kullanıyorum ve burada mümkün mertebe birim sayısını çok az tutmalarını istiyorum. Örneğin sekizliğe bir vurulacaksa sekizliğe bir olacak şekilde çalıştırıyorum veya onaltılığa bir vurup bu sayede çok eşit şekilde boğumlamış olabiliyorlar" (Ö1).

Dersi yürüten yedi öğretim elemanına sağ el yay teknikleri ile ilgili "orkestra dersinde vermiş olduğunuz eseri öğrencileriniz seslendirirken staccato tekniğinde parça içinde her sesi kesik kesik çalabilme veya çalarken yayı telden kaldırmamasına ilişkin problemler yaşıyabiliyor mu? Bu konuya ilişkin çözüm önerileriniz nedir?" sorusu sorulmuştur.

Dersi yürüten yedi öğretim elemanı, ortak görüş olarak staccato tekniğinin seslendirilmesinde öğrencilerin genellikle zorlandığını ifade etmiştir. Bunun sebebi öğrenciler arasındaki düzey farkıdır: Öğrencilerin çoğu, güzel sanatlar lisesinde bireysel çalgı dersinde duruş, tutuş, temel bilgiler, teorik ve uygulamalı çalışma gibi konuları dört yıl boyunca almıştır. Bu nedenle, fakülteye ve çalgı dersine yeni başlayan öğrenciler, daha önce çalgıya başlayan öğrencilerle yay tekniklerini eş zamanlı ve toplu bir şekilde seslendirmekte güçlük çekmektedir. Oysaki orkestranın ana hedeflerinden biri, birlikte seslendirme ve bütünlüğü sağlamaktır. "Staccato tekniğini tamamen kontrol etmek, öğrenciler için zorlayıcı olabiliyor. Buna ek olarak, spiccato veya sautillé gibi staccato tekniğinin devamı olan ve belirli dönemlerle ilişkili yay teknikleri de önem kazanıyor. Örneğin, klasik döneme ait bir eser çalarken spiccato tekniğinin kullanılması gerekiyor. Öğrenciler, arşeyi kaldırmaya başladıklarında ise teller üzerinde bazı zorluklar yaşıyabiliyorlar" (Ö2). Derste bütünlüğü bozan diğer sorunlar, dersi alan öğrencilerin tel üzerinde dengede kalma ve yayı sürterek durdurma becerisinde zorluk yaşamaları ve eserdeki ifade unsurunu, yani eserin dönemini tanıyamamalarıdır. Bu sorunlara yönelik çözüm önerisi olarak bir görüşmeci şunları ifade etmiştir: "Öncelikle metronom hızını kademeli

olarak azaltarak tempoyu düşürmek ve odaklanılmış bir çalışma gerçekleştirmek önemli. Ardından, belirlenmiş tempo ya da bestecinin bizden istediği hız ne ise ona ulaşmayı hedeflemek gerekiyor. Staccato üzerinde çalışırken, küçük egzersizler uygulamak veya ders esnasında, çalışma sırasında bir şey yolunda gitmiyorsa durup kısa süreli alıştırmalar yapmak, mevcut sorunları çözebilir diye düşünüyorum" (Ö3).

Dersi yürüten yedi öğretim elemanına sağ el yay teknikleri ile ilgili "orkestra dersinde vermiş olduğunuz eseri öğrencileriniz seslendirirken martele yay tekniğinde notalar arasında duraksamak ve aynı zamanda vurgu yapılırken seste herhangi bir bozukluk oluyor mu? Bu konuya ilişkin çözüm önerileriniz nedir?" sorusu sorulmuştur.

Dersi yürüten yedi öğretim elemanından biri martele tekniğinin seslendirilmesinde derste sorun yaşamadığını, üçü bu tekniği uygulamadığını, üçü ise öğrencilerin genellikle zorlandığını ifade etmiştir. Müzik eğitimi ve müzik bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin, okul marşları ve eğitim amaçlı müzikleri öğrenip seslendirmeleri, bu müziklerin meslek yaşamlarında karşılırlarına çıkacak olması nedeniyle büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda bir görüşmecinin şunları ifade etmiştir: "Yaylı sazlarda kullanılan martele yay tekniği, her sesin başında keskin bir aksan ve vurgu yapılması istenir. Martele yay tekniğini İstiklal Marşı veya eğitim amaçlı müziklerde kullanılacak birçok marşları, orkestra derslerinde öğretilip ve konser programlarda seslendirilerek bu marşları öğrencilere kazandırmayı ve aynı zamanda değerlerimize sahip çıkmayı hedefliyoruz. Bu marşların karakteristik özelliklerini ortaya çıkarmak müzikal ifade açısından büyük önem taşımaktadır" (Ö2). Bu sorunlara yönelik çözüm önerisi olarak, gamların martele tekniğiyle çalışılmasının ya da marşlardaki belirli pasajların egzersize dönüştürülerek çalışılmasının sorunu gidereceği belirtilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma kapsamında, yaylı sazlar eğitiminde sağ el temel becerilerin öğrencilere kazandırılması sürecinde karşılaşılan zorluklar ve öğretim elemanlarının çözüm önerileri kapsamlı biçimde analiz edilmiştir. Sağ elin kontrollü ve etkili kullanımı müzikal performansın niteliği üzerinde belirleyici bir role sahiptir. Bu sonuçlar, sağ el tekniklerinin yaylı çalgı eğitiminde başlangıç aşamasında kazandırılması gereken öncelikli beceriler arasında olduğunu vurgulayan Orhan'ın (2009) çalışmasıyla uyumludur. Alpagut (2005) da detaşe tekniğinde hız ve yay uzunluğu değişimlerinin sağ el bilek ve kol hareketleriyle ilişkisini incelemiştir. Ayrıca Ergün (2023) ve Memedaliyev'in (2009) çalışmaları, sağ el tekniklerinin yaylı çalgı eğitiminde kritik önem taşıdığını ve performansın niteliğini doğrudan etkilediğini desteklemektedir. Bilgenoğlu (2016) ise orkestrada birlikte çalma becerisini konservatuvar viyola öğrencileri örneğinde ele almıştır. Çalışmada, yay çekme ve itme hareketleri, arşe hızı kontrolü, tel üzerinde denge sağlama ve yayı durdurma gibi sağ el tekniklerine ilişkin temel becerilerde öğrencilerin belirgin güçlükler yaşadığı öğretim elemanlarının görüşlerinden anlaşılmıştır. Bu teknik zorlukların özellikle güzel sanatlar lisesi mezunu olmayan ve yaylı çalgı eğitimine geç başlayan öğrenciler arasında daha yaygın olduğu tespit edilmiştir. Öğretim elemanlarının bu sorunları gidermek üzere öğrencilerin seviyesine uygun gam çalışmaları ve bireysel teknik kararlar gibi uygulamalar geliştirmeleri, eğitim sürecinin niteliğini artırıcı önemli bir strateji olarak ortaya çıkmaktadır.

Çalışma sonuçlarına göre, yaylı çalgılar eğitiminde sağ el yay tekniklerinin, temel becerilerin kazandırılmasından sonra en fazla öncelik verilen alan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sağ el tekniklerindeki yetersizlikler, öğrencilerin performanslarını olumsuz etkilemekte ve müzikal ifadeyi sınırlandırmaktadır. Bu nedenle, eğitim sürecinde teknik becerilerin erken aşamalarda sistematik ve etkili biçimde öğretilmesi büyük önem taşımaktadır.

Kaynaklar

- Akyürek, R. (2018). Müzik eğitimcisi yetiştiren kurumlarda orkestra/oda müziği eğitimi etkinlik sürecinin incelenmesi. *Journal of Turkish Studies*, 13(19), 65-76.
- Alpagut, U. (2005). Keman eğitiminde "detaşe" tiplerindeki hız-uzunluk değişimleri ile sağ el bilek ve kol üzerinde açıl/devinşel etkileşimler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 1-10.
- Biber Öz, N. (2001). İnsanın kültürel gelişiminde müzik eğitiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 101-106.
- Bilgenoğlu, E. (2016). Orkestrada çalma sanatı: Konservatuvar viyola bölümü lisans öğrencilerine yönelik bir çalışma. *Sahne ve Müzik Eğitim-Araştırma e-Dergisi*, (2), 130-147.
- Ergün, G. (2023). Keman eğitiminde sağ el teknikleri ile ilgili bir inceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 9(17), 144-154.
- Göküstün, M. (2019). Oda Müziği ve Orkestra Derslerinin Profesyonel Çalgıcı Yetiştirme Sürecindeki Önemi: Yaylı Çalgı Sınıfı Örneklemi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(90), 27-33.
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim*, 4(3), 21-28.

- Memedaliyev, R. (2009). Keman öğretiminde sağ el tutuşu. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (22), 155-165.
- Orhan, Ş. Y. (2009). Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (AGSL), çalgı-viyolonsel eğitiminde 9. sınıflara yönelik temel davranışların kazandırılması ile ilgili yaklaşımlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 361-366.
- Şen, Ç., Şen, E., Kurtaslan, Z. ve Aydın, B. (2019). Müzik eğitimi anabilim dallarında orkestra/oda müziği dersi kapsamında hazırlanan konser repertuvarlarının incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, (79), 69-82.
- Tufan, E. (2004). Müzik bilimleri ve müzikoloji bölümleri ile müzik öğretmenliği programı anabilim dalındaki piyano eğitiminin kapsamı ve uygulamadaki görünümü. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 93-99.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24, 543-559. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/108517>
- Varış, Y. A. ve Erol, T. (2021). Yaylı çalgılar öğrenci orkestralarında makamsal ve tonal iki örnek eser üzerinden toplu çalışma tekniklerine ilişkin çalışma önerileri. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(29), 380-404.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

PROBLEMS AND SOLUTION SUGGESTIONS RELATED TO ORCHESTRA COURSES IN MUSICOLOGY AND MUSIC EDUCATION UNDERGRADUATE PROGRAMS

Nazlı ULU ATALAY, Müslüm Akın KUMTEPE

ABSTRACT

In this study, the opinions of lecturers who teach the orchestra/ensemble/chamber music course in music sciences and music education undergraduate programs were obtained, and the problems arising from the failure to apply right-hand bowing techniques simultaneously within the group were identified. Data were collected through interviews with seven lecturers who teach the orchestra/ensemble/chamber music courses, using a semi-structured interview form. According to the findings obtained by using the content analysis method, it was observed that many students had problems in the orchestra and group courses regarding right-hand bowing techniques. It was found that the lecturers addressed these problems through scale exercises, metronome practice and materials such as exercise books.

Keywords: String Instruments, Orchestra, Chamber Music, Bowing Techniques, Music Education

EXTENDED ABSTRACT

Introduction Music education is a multi-layered process encompassing general, amateur, and professional training. Within the scope of professional music education in Turkey, institutions such as Education Faculties' Departments of Fine Arts Education and Fine Arts Faculties' Departments of Music Sciences play a pivotal role. These programs aim to equip students with comprehensive musical knowledge, including theory, history, instrument performance, and ensemble skills. Among the vocational courses offered, the orchestra, chamber music, or ensemble courses hold significant importance.

Orchestra education integrates various components of music training, such as auditory skills, instrumental technique, theory, harmony, and aesthetic development. Beyond musical proficiency, it fosters essential values like teamwork, discipline, and responsibility. For string instrument players in these ensembles, the synchronization of right-hand bowing techniques and left-hand fingering is critical for achieving a unified sound. However, students often face challenges in mastering these techniques, particularly when playing in a group setting. The primary problem addressed in this research is: "What are the problems encountered regarding right-hand bowing techniques in string ensemble courses in music sciences and music education undergraduate programs, and what are the suggested solutions?"

Methodology This study employs a qualitative research design, specifically a phenomenological approach, to investigate the experiences and perceptions of instructors regarding the challenges in orchestra courses. The study group consists of seven lecturers who conduct orchestra, ensemble, or chamber music courses in various music sciences and music education undergraduate programs across Turkey. Participants were selected based on accessibility and voluntary participation.

Data were collected through semi-structured interviews. The researchers prepared a 5-question interview form designed to explore specific technical issues related to right-hand bowing (*détaché*, *legato*, *staccato*, *martelé*) and potential solutions. The collected data were analyzed using content analysis to identify common themes and categorizations regarding the problems and proposed solutions.

Findings The analysis of the interviews revealed several key issues related to right-hand bowing techniques in student orchestras:

1. **Détaché Technique:** Three instructors reported no problems, while four noted that students, especially those without a background from Fine Arts High Schools, struggle to change bow direction together and to use the required length of the bow. To address this, instructors suggest dedicating 15-20 minutes at the beginning of rehearsals to scale exercises that focus on bow distribution and pressure control.
2. **Legato Technique:** A common problem identified is the inconsistency in bow speed and pressure when playing slurred notes, particularly as the number of notes per bow increases. Students often disrupt the flow by changing bow speed or stopping the bow during finger changes. Solutions include practicing scales with varying slur patterns (2, 4, 8 notes) and utilizing specific etude books (e.g., Schradieck for violin/viola, Feuillard for cello) to improve coordination.
3. **Staccato Technique:** This technique was found to be particularly challenging for students, as it requires precise control to stop the bow on the string. The difficulty is compounded when transitioning to related strokes like *spiccato*. Instructors recommend practicing at slower tempos with a metronome and gradually increasing speed to ensure precision.
4. **Martelé Technique:** While three instructors stated that they do not use this technique, others highlighted its importance for performing marches (e.g., the Turkish National Anthem) and educational music. Students often struggle with the sharp accent and pause required for each note. The suggested solution involves practicing scales with the *martelé* stroke and adapting specific passages from marches into technical exercises.

Conclusion and Discussion The study concludes that right-hand bowing techniques are a critical area of focus in string education, following the acquisition of basic skills. Deficiencies in these techniques significantly hinder the quality of orchestral performance and limit musical expression. The findings align with previous literature emphasizing the importance of right-hand control for tone production and articulation.

The research highlights a disparity in technical proficiency among students, largely dependent on their prior education. Students who did not graduate from Fine Arts High Schools or who started their instruments later often face greater difficulties. To mitigate these issues, instructors implement targeted technical exercises and individual practice routines within the group setting. The study

suggests that a systematic approach to teaching right-hand techniques in the early stages of the undergraduate curriculum is essential for improving the overall standard of student orchestras.

Keywords: String Instruments, Orchestra, Chamber Music, Bowing Techniques, Music Education

BİLGİLENDİRME / NOTICES

Destek / Financial Disclosure: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir. The authors declared that this study has received no financial support.

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir. The authors have no conflict of interest to declare.